EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 25. 6. 2020
COM(2020) 287 final

2020/0134 (NLE)

Návrh

ODPORÚČANIE RADY

o dočasnom obmedzení ciest do EÚ, ktoré nie sú nevyhnutné

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

Hlavy štátov a predsedovia vlád EÚ 10. marca 2020 zdôraznili, že reakcia na pandémiu COVID-19 si vyžaduje spoločný európsky prístup. Komisia 16. marca 2020 prijala oznámenie[1], v ktorom odporučila dočasne obmedziť cesty z tretích krajín do regiónu EU+, ktoré nie sú nevyhnutné[2]. Vedúci predstavitelia EÚ sa 17. marca 2020 dohodli na koordinovaných opatreniach na vonkajších hraniciach na základe uvedeného odporúčania Komisie. Všetky členské štáty EÚ (s výnimkou Írska) a štáty pridružené k schengenskému priestoru (ďalej len „členské štáty“) medzičasom prijali vnútroštátne rozhodnutia o uplatňovaní týchto cestovných obmedzení[3].

Komisia 8. apríla 2020[4] a 8. mája 2020[5] prijala dve následné oznámenia. V druhom uvedenom oznámení Komisia vyzvala členské štáty, aby cestovné obmedzenia predĺžili do 15. júna 2020.

Ministri vnútra na svojom zasadnutí 5. júna 2020 rokovali o tom, ako dlho by sa mali zachovať obmedzenia vstupu príslušníkov tretích krajín do EÚ, ako aj o kritériách a opatreniach, ktoré by sa mali uplatňovať pri rozhodovaní o postupnom zrušení takýchto obmedzení pre jednotlivé tretie krajiny. V súlade so spoločným európskym plánom na zrušenie opatrení na zamedzenie šírenia COVID-19[6] z 15. apríla sa dosiahol konsenzus o potrebe najprv zrušiť kontroly vnútorných hraníc a následne postupovať podľa jednotného prístupu k postupnému odstráneniu obmedzení ciest do EÚ, ktoré nie sú nevyhnutné. Komisia bola vyzvaná, aby navrhla ďalší koordinovaný postup na základe jasných kritérií.

Komisia 11. júna 2020 prijala oznámenie[7], v ktorom sa odporúča predĺžiť cestovné obmedzenia do 30. júna 2020 a stanovuje prístup k postupnému zrušeniu obmedzení ciest do EÚ, ktoré nie sú nevyhnutné, v období od 1. júla 2020. Cieľom tohto návrhu je uviesť tento prístup do praxe vo forme odporúčania Rady.

• Súlad s existujúcimi ustanoveniami v tejto oblasti politiky

Toto odporúčanie slúži na implementáciu existujúcich ustanovení v tejto oblasti politiky, konkrétne vykonávania kontrol osôb a účinného monitorovania prekračovania vonkajších hraníc.

• Súlad s ostatnými politikami Únie

Toto odporúčanie je v súlade s ostatnými politikami Únie vrátane tých, ktoré sa týkajú vonkajších vzťahov a verejného zdravia.

---

1 COM(2020) 115 zo 16. marca 2020.

2 „Región EU+“ zahŕňa všetky členské štáty schengenského priestoru (vrátane Bulharska, Chorvátska, Cypru a Rumunska), ako aj štyri štáty pridružené k schengenskému priestoru. Ak sa Írsko a Spojené kráľovstvo rozhodnú pre koordinovaný postup, bude zahŕňať aj tieto krajiny.

3 Spojené kráľovstvo bolo takisto vyzvané, aby uplatňovalo tieto dočasné cestovné obmedzenia, rozhodlo sa však, že tak neurobí. Keďže so štátnymi príslušníkmi Spojeného kráľovstva sa má až do konca prechodného obdobia stále zaobchádzať rovnako ako s občanmi EÚ, sú oslobodení od cestovných obmedzení.

4 COM(2020) 148 z 8. apríla 2020.

5 COM(2020) 222 z 8. mája 2020.

6 https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/joint_eu_roadmap_lifting_covid19_containment_measures_sk.pdf.

7 COM(2020) 399 z 11. júna 2020.

2. PRÁVNY ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

- **Právny základ**

Zmluva o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), a najmä jej článok 292 druhá veta a článok 77 ods. 2 písm. b)

- **Subsidiarita (v prípade inej ako výlučnej právomoci)**

Článkom 292 ZFEÚ sa Rade umožňuje prijímať odporúčania. Podľa druhej vety tohto ustanovenia Rada koná na návrh Komisie vo všetkých prípadoch, v ktorých zmluvy ustanovujú, že prijíma akty na návrh Komisie.

To platí aj v súčasnej situácii, keďže jednotný prístup na vonkajších hraniciach si vyžaduje spoločné riešenie. V článku 77 ods. 1 písm. b) ZFEÚ sa uvádza, že Únia tvorí politiku zameranú na vykonávanie kontroly osôb a účinné monitorovanie prekračovania vonkajších hraníc. V článku 77 ods. 2 písm. b) ZFEÚ sa stanovujú opatrenia týkajúce sa kontrol osôb prekračujúcich vonkajšie hranice. Opatrenia na základe článku 77 ods. 2 ZFEÚ má prijať Európsky parlament a Rada v súlade s riadnym legislatívnym postupom. Podľa článku 289 ods. 1 ZFEÚ sa riadny legislatívny postup uskutočňuje na návrh Komisie.

- **Proporcionalita**

V tomto návrhu sa zohľadňuje vyvíjajúca sa epidemiologická situácia a všetky dostupné relevantné dôkazy. Za implementáciu navrhovaného odporúčania Rady sú naďalej zodpovedné orgány členských štátov a štátov pridružených k schengenskému priestoru. Návrh je preto vhodný na dosiahnutie zamýšľaného cieľa a nepresahuje rámec toho, čo je nevyhnutné a primerané.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ *EX POST*, KONZULTÁCIÍ SO ZAINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

- **Hodnotenia *ex post*/kontroly vhodnosti existujúcich právnych predpisov**

Neuplatňuje sa.

- **Konzultácie so zainteresovanými stranami a posúdenie vplyvu**

Tento návrh zohľadňuje rokovania s členskými štátmi od zavedenia prvých dočasných obmedzení. Nevykonalo sa žiadne posúdenie vplyvu, ale v návrhu sa zohľadňuje vyvíjajúca sa epidemiologická situácia a všetky dostupné relevantné dôkazy.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Žiadny.

2020/0134 (NLE)

Návrh

ODPORÚČANIE RADY

o dočasnom obmedzení ciest do EÚ, ktoré nie sú nevyhnutné

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 292 druhú vetu a článok 77 ods. 2 písm. b),

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

(1) Hlavy štátov a predsedovia vlád Európskej únie 10. marca 2020 zdôraznili, že reakcia na COVID-19 si vyžaduje spoločný európsky prístup.

(2) Komisia 16. marca 2020 prijala oznámenie[8], v ktorom odporučila dočasne obmedziť cesty z tretích krajín do regiónu EU+[9], ktoré nie sú nevyhnutné, a to na jeden mesiac. Hlavy štátov a predsedovia vlád EÚ sa 17. marca 2020 dohodli na uplatnení dočasného obmedzenia ciest, ktoré nie sú nevyhnutné. Obmedzenie uplatnili aj štyri štáty pridružené k schengenskému priestoru.

(3) Komisia 8. apríla 2020[10] a 8. mája 2020[11] prijala dve následné oznámenia, pričom v oboch sa odporúčalo predĺžiť obmedzenia ciest, ktoré nie sú nevyhnutné, o jeden mesiac. Všetky členské štáty schengenského priestoru, ako aj štyri štáty pridružené k schengenskému priestoru (ďalej len „členské štáty“), sa rozhodli uplatňovať tieto predĺženia, ktoré napokon trvali do 15. júna 2020.

(4) Predsedníčka Európskej komisie spolu s predsedom Európskej rady predstavili 15. apríla 2020 spoločný európsky plán na zrušenie opatrení na zamedzenie šírenia COVID-19[12]. V tomto pláne sa predostiera dvojfázový prístup, v rámci ktorého by sa mali koordinovane rušiť kontroly vnútorných hraníc. Následne by sa mali postupne uvoľňovať dočasné obmedzenia na vonkajších hraniciach a osoby, ktoré nemajú pobyt v EÚ, by mohli začať opäť cestovať do EÚ aj v prípadoch, ktoré nie sú nevyhnutné.

(5) Počas konzultácií s členskými štátmi sa potvrdila potreba ďalšieho krátkodobého predĺženia existujúcich obmedzení na vonkajších hraniciach a nevyhnutnosť jednotného prístupu k ich postupnému rušeniu.

(6) Komisia 11. júna 2020 prijala oznámenie[13], v ktorom sa odporúča predĺžiť obmedzenia ciest do EÚ, ktoré nie sú nevyhnutné, do 30. júna 2020 a stanovuje sa

---

8 COM(2020) 115 zo 16. marca 2020.

9 „Región EU+“ zahŕňa všetky členské štáty schengenského priestoru (vrátane Bulharska, Chorvátska, Cypru a Rumunska), ako aj štyri štáty pridružené k schengenskému priestoru. Ak sa Írsko a Spojené kráľovstvo rozhodnú pre koordinovaný postup, bude zahŕňať aj tieto krajiny.

10 COM(2020) 148 z 8. apríla 2020.

11 COM(2020) 222 z 8. mája 2020.

12 https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/joint_eu_roadmap_lifting_covid19_containment_measures_sk.pdf.

13 COM(2020) 399 z 11. júna 2020.

prístup postupného rušenia obmedzení ciest do EÚ, ktoré nie sú nevyhnutné, od 1. júla 2020. Toto ďalšie predĺženie do 30. júna uplatnili všetky členské štáty.

(7) Odvtedy sa uskutočnili rokovania medzi členskými štátmi o kritériách a metodike, ktoré by sa mali uplatniť.

(8) Týmto odporúčaním nie je dotknutá zodpovednosť členských štátov naďalej uplatňovať článok 6 Kódexu schengenských hraníc[14], v ktorom sa stanovujú podmienky pre vstup štátnych príslušníkov tretích krajín. Na členských štátoch ostáva najmä zodpovednosť posudzovať, či v jednotlivých prípadoch štátny príslušník tretej krajiny predstavuje ohrozenie verejného zdravia. V tejto súvislosti by mali členské štáty zabezpečiť úzku spoluprácu medzi orgánmi pohraničnej stráže a poskytovateľmi dopravných služieb.

(9) Kontrola hraníc je nielen v záujme členského štátu, na vonkajších hraniciach ktorého sa vykonáva, ale všetkých členských štátov, ktoré zrušili kontrolu hraníc na svojich vnútorných hraniciach. Členské štáty by teda mali zabezpečiť uplatňovanie koordinovaných opatrení na vonkajších hraniciach, aby neohrozili fungovanie schengenského priestoru.

(10) Pri rozhodnutiach o potenciálnom rušení obmedzení ciest do EÚ, ktoré nie sú nevyhnutné, by sa mala zvážiť epidemiologická situácia v rámci EÚ, t. j. priemerný počet prípadov COVID-19 za posledných 14 dní v prepočte na 100 000 obyvateľov. Priemer EÚ je momentálne 16 prípadov.

(11) Medzinárodné zdravotné predpisy (2005) (ďalej len „MZP“), prijaté na 58. zasadnutí Svetového zdravotníckeho zhromaždenia 23. mája 2005, posilnili koordináciu pripravenosti a reakcie na mimoriadnu situáciu v oblasti verejného zdravia s medzinárodným rozmerom medzi štátmi, ktoré sú stranami Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO), čo zahŕňa všetky členské štáty Únie. V rámci pre monitorovanie MZP sa identifikovali kľúčové kapacity v oblasti verejného zdravia, ktoré musia udržiavať štáty, ktoré sú zmluvnou stranou WHO. Údaje, ktoré štáty pravidelne nahlasujú podľa tohto rámca, možno skompilovať do celkového skóre, ktoré vyjadruje celkovú kapacitu v oblasti reakcie.

(12) Efektívnosť rozhodnutí o zrušení obmedzenia ciest do EÚ, ktoré nie sú nevyhnutné, závisí od toho, či ich budú členské štáty vykonávať na všetkých vonkajších hraniciach jednotne. Zabezpečenie koordinácie, aby sa neohrozilo fungovanie schengenského priestoru, je záväzok vyplývajúci zo zmluvy. Reštriktívnejší prístup síce neohrozí fungovanie schengenského priestoru ako takého, ale menej reštriktívny prístup, než je prístup koordinovaný na úrovni schengenského priestoru, by už takéto riziko mohol predstavovať. Členský štát by preto nemal jednostranne rozhodnúť o zrušení obmedzenia ciest do EÚ, ktoré nie sú nevyhnutné, pre konkrétnu tretiu krajinu skôr, ako ostatné členské štáty jednotne rozhodnú o zrušení cestovného obmedzenia pre túto krajinu.

(13) V súlade s článkami 1 a 2 protokolu č. 22 o postavení Dánska, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a k ZFEÚ, sa toto odporúčanie netýka Dánska. Vzhľadom na to, že toto odporúčanie je založené na schengenskom *acquis*, sa Dánsko v súlade s článkom 4 uvedeného protokolu rozhodne do šiestich mesiacov po rozhodnutí Rady o tomto odporúčaní, či ho bude vykonávať vo svojom vnútroštátnom práve.

---

[14] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/399 z 9. marca 2016, ktorým sa ustanovuje kódex Únie o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc) (Ú. v. EÚ L 77, 23.3.2016, s. 1).

(14) Toto odporúčanie predstavuje vývoj ustanovení schengenského *acquis*, na ktorom sa Írsko nezúčastňuje v súlade s rozhodnutím Rady 2002/192/ES[15]; toto odporúčanie sa preto netýka Írska.

(15) Pokiaľ ide o Island a Nórsko, toto odporúčanie predstavuje vývoj ustanovení schengenského *acquis* v zmysle dohody uzavretej medzi Radou Európskej únie a Islandskou republikou a Nórskym kráľovstvom o pridružení Islandskej republiky a Nórskeho kráľovstva pri vykonávaní, uplatňovaní a vývoji schengenského acquis, ktoré patria do oblasti uvedenej v článku 1 bode A rozhodnutia Rady 1999/437/ES[16].

(16) Pokiaľ ide o Švajčiarsko, toto odporúčanie predstavuje vývoj ustanovení schengenského *acquis* v zmysle Dohody medzi Európskou úniou, Európskym spoločenstvom a Švajčiarskou konfederáciou o pridružení Švajčiarskej konfederácie k vykonávaniu, uplatňovaniu a vývoju schengenského acquis, ktoré patria do oblasti uvedenej v článku 1 bode A rozhodnutia 1999/437/ES[17] v spojení s článkom 3 rozhodnutia Rady 2008/146/ES[18].

(17) Pokiaľ ide o Lichtenštajnsko, toto odporúčanie predstavuje vývoj ustanovení schengenského *acquis* v zmysle Protokolu medzi Európskou úniou, Európskym spoločenstvom, Švajčiarskou konfederáciou a Lichtenštajnským kniežatstvom o pristúpení Lichtenštajnského kniežatstva k Dohode medzi Európskou úniou, Európskym spoločenstvom a Švajčiarskou konfederáciou o pridružení Švajčiarskej konfederácie k vykonávaniu, uplatňovaniu a vývoju schengenského *acquis*, ktoré patria do oblasti uvedenej v článku 1 bode A rozhodnutia 1999/437/ES[19] v spojení s článkom 3 rozhodnutia 2011/350/EÚ[20].

(18) Právny status tohto odporúčania, ako sa uvádza v odôvodneniach 13 až 17, nemá vplyv na potrebu, aby všetky členské štáty v záujme riadneho fungovania schengenského priestoru jednotne rozhodli o zrušení obmedzenia ciest do EÚ, ktoré nie sú nevyhnutné,

PRIJALA TOTO ODPORÚČANIE:

1. S cieľom určiť tretie krajiny, v prípade ktorých sa má zrušiť súčasné obmedzenie ciest do EÚ, ktoré nie sú nevyhnutné, by členské štáty mali uplatňovať metodiku a kritériá stanovené v oznámení Komisie z 11. júna 2020[21] o treťom posúdení uplatňovania dočasného obmedzenia ciest do EÚ, ktoré nie sú nevyhnutné. Kritériá uvedené v oznámení sa týkajú epidemiologickej situácie a opatrení na zamedzenie šírenia nákazy vrátane obmedzenia fyzického kontaktu, ako aj hospodárskych a sociálnych aspektov.

---

15 Rozhodnutie Rady 2002/192/ES z 28. februára 2002 o požiadavke Írska zúčastňovať sa na niektorých ustanoveniach schengenského *acquis* (Ú. v. ES L 64, 7.3.2002, s. 20).

16 Ú. v. ES L 176, 10.7.1999, s. 36.

17 Ú. v. EÚ L 53, 27.2.2008, s. 52.

18 Rozhodnutie Rady 2008/146/ES z 28. januára 2008 o uzavretí v mene Európskeho spoločenstva Dohody medzi Európskou úniou, Európskym spoločenstvom a Švajčiarskou konfederáciou o pridružení Švajčiarskej konfederácie k vykonávaniu, uplatňovaniu a vývoju schengenského *acquis* (Ú. v. EÚ L 53, 27.2.2008, s. 1).

19 Ú. v. EÚ L 160, 18.6.2011, s. 21.

20 Rozhodnutie Rady 2011/350/EÚ zo 7. marca 2011 o uzavretí v mene Európskej únie Protokolu medzi Európskou úniou, Európskym spoločenstvom, Švajčiarskou konfederáciou a Lichtenštajnským kniežatstvom o pristúpení Lichtenštajnského kniežatstva k Dohode medzi Európskou úniou, Európskym spoločenstvom a Švajčiarskou konfederáciou o pridružení Švajčiarskej konfederácie k implementácii, uplatňovaniu a rozvoju schengenského *acquis*, ktoré sa vzťahuje na zrušenie kontrol na vnútorných hraniciach a pohyb osôb (Ú. v. EÚ L 160, 18.6.2011, s. 19).

21 COM(2020) 399 z 11. júna 2020.

2. Pokiaľ ide o epidemiologickú situáciu, tretie krajiny by mali spĺňať nasledujúce kritériá, ktoré sa budú pravidelne preskúmavať:

   – počet nových prípadov ochorenia COVID-19 za posledných 14 dní a na 100 000 obyvateľov by sa mal pohybovať okolo čísla 16 alebo nižšie,

   – trend v počte nových ochorení za rovnaké obdobie v porovnaní s predchádzajúcimi 14 dňami je stabilný alebo sa znižuje a

   – celková reakcia na nákazu COVID-19, pričom sa berú do úvahy dostupné informácie o aspektoch, ako je napríklad testovanie, prehľadové sledovanie, sledovanie kontaktov, zamedzenie šírenia nákazy, liečba a oznamovanie. Ak údaje o takýchto aspektoch nie sú dostupné, členské štáty môžu použiť celkové priemerné skóre všetkých kapacít v rámci medzinárodných zdravotných predpisov (MZP), ak je vyššie než 50. Môžu sa zohľadniť aj informácie poskytované delegáciami EÚ na základe kontrolného zoznamu pripojeného k oznámeniu z 11. júna 2020.

3. Pri určovaní toho, či sa dočasné obmedzenie ciest do EÚ, ktoré nie sú nevyhnutné, vzťahuje na štátneho príslušníka tretej krajiny, by rozhodujúcim faktorom nemala byť štátna príslušnosť, ale miesto pobytu v tretej krajine, v prípade ktorej došlo k zrušeniu obmedzení ciest, ktoré nie sú nevyhnutné.

4. Cestovné obmedzenia sa môžu zrušiť alebo opätovne zaviesť pre konkrétnu tretiu krajinu na základe zmien v podmienkach stanovených v odseku 2 týkajúcich sa epidemiologickej situácie. V prípade, že sa situácia v tretej krajine rýchlo zhoršuje, by sa malo uplatniť rýchle rozhodovanie.

5. Aj keď sa na tretiu krajinu naďalej uplatňujú dočasné cestovné obmedzenia, mali by sa pre kategórie cestujúcich[22] uvedené v oznámeniach zo 16. marca[23] a 11. júna 2020[24] a v usmernení z 30. marca 2020[25] povoliť cesty, ktoré sú nevyhnutné. Členské štáty môžu pri týchto cestujúcich zaviesť dodatočné bezpečnostné opatrenia, najmä ak sa ich cesta začína vo vysoko rizikovej oblasti.

6. Z cestovných obmedzení by mali byť vyňaté najmä nasledujúce kategórie osôb, a to bez ohľadu na účel ich cesty:

   a) občania Únie v zmysle článku 20 ods. 1 ZFEÚ a štátni príslušníci tretích krajín, ktorí na základe dohôd medzi Úniou a jej členskými štátmi na jednej strane

---

22 Osobitné kategórie cestujúcich s nevyhnutnou funkciou alebo potrebou:
   i) zdravotnícki pracovníci, výskumníci v oblasti zdravotníctva a pracovníci v oblasti starostlivosti o starších ľudí;
   ii) cezhraniční pracovníci;
   iii) sezónni pracovníci v poľnohospodárstve;
   iv) zamestnanci v oblasti dopravy;
   v) diplomati, zamestnanci medzinárodných organizácií, vojenský personál a pracovníci v oblasti humanitárnej pomoci a civilnej ochrany pri výkone ich funkcií;
   vi) tranzitní cestujúci;
   vii) cestujúci, ktorí cestujú z naliehavých rodinných dôvodov;
   viii) osoby, ktoré potrebujú medzinárodnú ochranu alebo cestujú z iných humanitárnych dôvodov pri dodržaní zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia;
   ix) štátni príslušníci tretích krajín, ktorí cestujú na účely štúdia;
   x) vysokokvalifikovaní pracovníci z tretích krajín, ak je ich zamestnanie nevyhnutné z hospodárskeho hľadiska a ak sa práca nemôže odkladať ani vykonávať v zahraničí.

23 COM(2020) 115 zo 16. marca 2020.

24 COM(2020) 399 z 11. júna 2020.

25 C(2020) 2050 z 30. marca 2020.

a týmito tretími krajinami na strane druhej požívajú práva na voľný pohyb rovnocenné s právami občanov Únie, ako aj ich príslušní rodinní príslušníci[26];

b) štátni príslušníci tretích krajín, ktorí sú osobami s dlhodobým pobytom podľa smernice o dlhodobom pobyte[27], a osoby, ktoré odvodzujú svoje právo na pobyt z iných smerníc EÚ alebo vnútroštátnych právnych predpisov alebo ktoré sú držiteľmi národných dlhodobých víz, ako aj ich príslušní rodinní príslušníci.

Členské štáty však môžu prijať primerané opatrenia, ako napr. požiadavku, aby takéto osoby absolvovali po návrate z tretej krajiny, pre ktorú sú zachované dočasné cestovné obmedzenia, dobrovoľnú izoláciu alebo podobné opatrenia za predpokladu, že rovnakú požiadavku zavádzajú aj pri svojich vlastných štátnych príslušníkoch.

7. Reciprocita by sa mala posudzovať pravidelne a na individuálnom základe – najmä, pokiaľ ide o tretie krajiny, ktoré majú nižšiu mieru infekcie v porovnaní s priemerom EÚ.

8. Tieto kroky by mali vykonávať všetky členské štáty na všetkých vonkajších hraniciach. Členské štáty by sa mali usilovať uplatňovať všetky opatrenia jednotne.

9. V záujme riadneho fungovania schengenského priestoru by členský štát nemal jednostranne rozhodnúť o zrušení obmedzenia ciest do EÚ, ktoré nie sú nevyhnutné, pre konkrétnu tretiu krajinu skôr, ako o zrušení tohto obmedzenia rozhodnú koordinovaným spôsobom aj ostatné členské štáty.

V Bruseli

Za Radu
predseda

[26] V zmysle vymedzenia v článkoch 2 a 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 30.4.2004, s. 77).

[27] Smernica Rady 2003/109/ES z 25. novembra 2003 o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré sú osobami s dlhodobým pobytom (Ú. v. EÚ L 16, 23.1.2004, s. 44).